

„Dit doen we!”

DEEL 3

De overheid wil burgers leren hun verantwoordelijkheid te nemen. Dat is ook voor de opvoeding anno 2009 een belangrijk punt. Het leven van veel jongeren lijkt soms op 'vrijheid blijheid'. Maar hoe kunnen ouders hen leren dat ze verantwoordelijk zijn voor hun gedrag ten opzichte van God en hun naaste?

Zolang een kind niet zelf kan bepalen wat goed en slecht is, dragen de ouders de verantwoordelijkheid voor het gedrag van hun kinderen. Ze hebben het gezag en het recht gehoorzaamheid te vragen van het kind. Naarmate kinderen groter worden, ontwikkelen zij zich steeds meer tot een persoon met een eigen mening en een eigen standpunt. Zo kunnen ze straks zelfstandig de maatschappij in en zelf verantwoordelijkheid dragen. Hoe meer een kind leert, hoe zelfstandiger het wordt, des te groter zijn verantwoordelijkheid en des te kleiner het gebied waarbij gehoorzaamheid aan de ouders nodig is. Maar voordat het zover is, hebben ouders de belangrijke taak om

kinderen verantwoordelijkheid aan te leren. Hoe doen ze dat?

ONTWIKKELINGSFASEN

In de babytijd nemen ouders de volle verantwoordelijkheid van de kinderen op zich. Een baby kan niets en is afhankelijk van wat ouders hem aanbieden. *Marnix ligt in de wieg en begint te huilen. Hij heeft honger en wil zo snel mogelijk iets krijgen. Moeder hoort Marnix huilen en herkent zijn huiltje als 'ik heb honger'. Ze geeft hem te drinken. Als Marnix zijn buikje vol heeft, krijgt moeder een lieflachje.*

Wanneer een kind kleuter of al schoolkind is, kan het van de ouder leren om verantwoordelijkheid te dragen voor kleine klusjes.

Antonie wil graag mama helpen na het eten. Mama kijkt wat er mogelijk is en zegt: „Je mag de pakken op het aanrecht zetten”. Antonie pakt de hagelslag, poetsuiker en vleeswaren en zet ze op het aanrecht. Mama geeft een compliment: „Fijn dat je me zo goed wil helpen. Ik ben zo veel sneller klaar. Dank je.” Antonie glundert ervan.

Kinderen tussen de 7 en 12 jaar kun-

nen al veel meer verantwoordelijkheid krijgen. Ze begrijpen naarmate ze ouder worden welk effect hun gedrag oplevert bij de ander. Toch blijven ouders verantwoordelijk. Er kunnen situaties voorkomen dat een ouder moet ingrijpen.

Ronald voetbalt op straat. Nadat de bal een paar keer tegen de auto van de buurvrouw is gestuiterd, neemt de buurvrouw contact op met de ouders van Ronald. Ze stelt hen verantwoordelijk voor eventuele beschadigingen.

De ouders van Ronald nemen hun verantwoordelijkheid en gebruiken hun gezag om Ronald de regel te stellen om op het voetbalveld te voetballen en niet meer in de straat. Ronald moet daarin gehoorzamen. Ronald leert daardoor ook verantwoordelijk te zijn voor zijn eigen gedrag en het effect op andermans spullen.

Tieners hebben een drang naar zelfstandigheid. Ze willen zelf verantwoordelijk zijn voor bepaalde situaties. De ouder is aan zet om binnen bepaalde kaders die verantwoordelijkheid ook aan een tiener te geven.

Anne-Ruth is 14 jaar en zit in de tweede klas. Als ze om 17.00 uur thuis komt, heeft ze geen zin om direct haar huiswerk te

Serie over Opvoeden anno 2009

Tijd – Ik ben er voor jou!

Liefde – Ik hou van jou!

Verantwoordelijkheid – Dit doen we!

Grenzen – Dit doen we niet!

maken, maar van haar ouders moet ze een halfuur voor het eten een begin maken met haar huiswerk. Anne-Ruth is het daar niet mee eens en elke dag is huiswerk een heikel punt. Haar ouders besluiten dat ze Anne-Ruth vertrouwen moeten geven en haar op haar manier het huiswerk laten maken. De ouders gaan een gesprek met haar aan. Anne-Ruth is daar opgelucht over en geeft aan dat ze graag na het eten start met haar huiswerk. Haar ouders vinden het goed en maken met haar de afspraak dat het volgende rapport beslissend is of de regel wordt gehandhaafd of niet. Anne-Ruth is het daar mee eens en gaat aan de slag.

Uit de voorbeelden blijkt wel dat gezag, het stellen van regels, de omgang met elkaar, verantwoordelijkheid dragen voor het kind en gehoorzaamheid nauw met elkaar zijn verbonden. Een moeilijk punt bij het opvoeden is de juiste beoordeling of het kind een bepaalde verantwoordelijkheid wel of niet aankan. Een belangrijke basis daarbij is zelfvertrouwen. Voor kinderen is het belangrijk dat zij door de jaren heen zelfvertrouwen hebben gekregen. Zelfvertrouwen stimuleert hen om verantwoordelijkheid te durven dragen. ■

Zelfstandigheidstraining

Ouders die hun kinderen verantwoordelijkheid willen leren dragen, doen er goed aan hen stapsgewijs te begeleiden. Het onderstaande schema geeft aan hoe dat zou kunnen.

Op deze manier leren kinderen stapsgewijs positief om te gaan met verantwoordelijkheid. Tussentijds is er ruimte om de

taken bij te stellen als het niet gaat zoals verwacht. Op deze manier hebben ouders gesprekken met hun kind over 'zo zijn onze manieren'. Door deze gesprekken leren de kinderen wat er van hen verwacht wordt in de omgang met anderen en hoe ze de verantwoordelijkheid dragen voor hun eigen leven ten opzichte van God en de naasten.

Stappen	Voorbeeld: zorgen voor eigen kamer
1. Ouders vragen gehoorzaamheid en dragen de verantwoordelijkheid van het kind.	Jan leert hoe hij zijn kleren opruimt, bed opmaakt, stoft en stofzuigt.
2. Ouders geven deelopdrachten, waar beiden de verantwoordelijkheid voor dragen.	Jan ruimt zijn kleding op. Dit voert hij zelfstandig uit.
3. Kind draagt de hele verantwoordelijkheid van de taak. Ouders controleren.	Jan zorgt zelf dat zijn kamer netjes en schoon blijft.
4. Het kind draagt zelfstandig de verantwoordelijkheid. Ouders trekken zich op dit punt terug.	Verantwoordelijkheid van de kamer ligt bij Jan. Ouders bemoeien zich er niet mee.